

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему

**УДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
СПОРТСМЕНІВ-ПОЖЕЖНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

Виконав:

здобувач ступеня вищої освіти
«магістр» спеціальності
Фізична культура і спорт

Максим ГАСЯНОК

Керівник:

кандидат педагогічних наук,
доцент **Андрій ПАНЧУК**

Рецензент:

кандидат пед. наук, доцент,
професор кафедри

ТМФВ та АФК, декан факультету здоров'я,
фізичної культури і спорту

МЕГУ ім. С. Дем'янчука

Вадим КОВАЛЬ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЖЕЖНИКІВ	6
1.1. Поняття та зміст спеціальної фізичної підготовки в системі професійної підготовки рятувальників	6
1.2. Специфіка професійної діяльності пожежника-рятувальника та її вимоги до фізичного стану..	8
1.3. Фізіологічні механізми адаптації організму до екстремальних умов гасіння пожеж.....	10
1.4. Сучасні наукові підходи до побудови спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників	13
1.5. Аналіз та оцінка сучасних методів контролю спеціальної фізичної підготовленості спортсменів-пожежників.....	15
1.6. Фізіологічне обґрунтування застосування високоінтенсивного інтервального тренінгу (НІТ) та обтяжень у підготовці спортсменів-пожежників.....	18
Висновки до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	24
2.1. Методи дослідження	24
2.2. Організація дослідження.....	27
Організація та зміст педагогічного експерименту	29
Висновки до другого розділу.....	31
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХНЄ ОБГОВОРЕННЯ ..	33
3.1. Аналіз початкового рівня спеціальної фізичної підготовленості спортсменів-пожежників	33
3.2. Динаміка показників спеціальної фізичної підготовленості спортсменів-пожежників під впливом експериментальної методики	35
Резюме рекомендацій	38
Висновки до третього розділу	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Професія пожежника-рятувальника є однією з найбільш екстремальних та фізично вимогливих у світі. Успішне виконання службових обов'язків — від гасіння пожеж та ліквідації наслідків ДТП до рятування людей у складних умовах — безпосередньо залежить від рівня спеціальної фізичної підготовленості (СФП) фахівця.

Спортсмени-пожежники, які беруть участь у змаганнях з пожежно-прикладного спорту (наприклад, підйом по штурмовій драбині, бойове розгортання), демонструють найвищий рівень професійної майстерності. Однак, існує певний розрив між тренувальним процесом у межах спорту та реальними, непередбачуваними умовами професійної діяльності. Ефективність роботи в екстремальних умовах (під впливом диму, високих температур, з важким спорядженням) потребує СФП, яка б комплексно інтегрувала функціональну, силову-швидкісну та психологічну стійкість.

У цьому контексті, удосконалення СФП спортсменів-пожежників у процесі їхньої повсякденної професійної діяльності, а не лише під час підготовки до змагань, є критично важливим завданням. Це дозволить не тільки підвищити їхні спортивні результати, але й, що головніше, зберегти їхнє життя та підвищити ефективність рятувальних операцій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту «Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту у контексті компетентнісного підходу» (номер державної реєстрації: 0112U000502) та професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ, Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність програми удосконалення спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників, інтегрованої в процес їхньої професійної діяльності.

Завдання дослідження:

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

проаналізувати стан проблеми в науково-методичній літературі, вітчизняному та зарубіжному досвіді щодо СФП пожежників та спортсменів-пожежників.

виявити та обґрунтувати ключові компоненти, які визначають успішність професійної діяльності пожежника-рятувальника та їхню відповідність вимогам пожежно-прикладного спорту.

розробити методiku (програму) удосконалення СФП спортсменів-пожежників, що використовує засоби та методи, максимально наближені до умов професійної діяльності.

експериментально перевірити ефективність розробленої методики та проаналізувати динаміку показників фізичної підготовленості та професійної працездатності в основній та контрольній групах.

Об'єкт дослідження – процес спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників.

Предмет дослідження – зміст та організація методики удосконалення спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників у процесі професійної діяльності.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань будуть використані такі методи: теоретичні (аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, синтез, систематизація); емпіричні (педагогічне спостереження, тестування фізичної підготовленості, анкетування, педагогічний експеримент); математичної статистики (обробка отриманих даних для оцінки достовірності змін показників).

Наукова новизна дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці нових підходів до підготовки спортсменів-пожежників:

перше: розроблено та експериментально апробовано інтегровану методiku спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників, яка систематично поєднує специфічні тренувальні навантаження (притаманні пожежно-

прикладному спорту) із моделюванням реальних психофізичних стрес-факторів професійної діяльності (робота в апаратах захисту дихання та зору, екстремальні температурні умови).

точнено: структуру та зміст спеціальної фізичної підготовленості пожежників-спортсменів, виділивши та обґрунтувавши домінуючу роль функціональної стійкості (здатності підтримувати високий рівень працездатності в умовах гіпоксії та термонавантаження) як ключового чинника спортивно-професійної успішності.;

абуло подальшого розвитку: система критеріїв оцінки ефективності СФП, яка, окрім стандартних спортивних показників, включає показники професійно важливих якостей (наприклад, час виконання нормативів у повному бойовому спорядженні та рівень відновлення після навантаження).

Апробація результатів дослідження здійснювалась під час обговорення результатів дослідження на Звітній конференції викладачів, співробітників і здобувачів вищої освіти РДГУ за 2024 рік (15-16 травня 2025 року) за матеріалами якої опубліковано статтю:

анчук А. П., Гасянок М. А. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки спортсменів-пожежників у процесі професійної діяльності. *Фізична культура, спорт і реабілітація в закладах освіти : збірник наукових праць*. Рівне : ГО СОМ-ЦЕНТР, 2025. Випуск 16. С. 179–184.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загального висновку, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 51 сторінку друкованого тексту, основний зміст викладено на 46 сторінках. У роботі використано 50 літературних джерел.